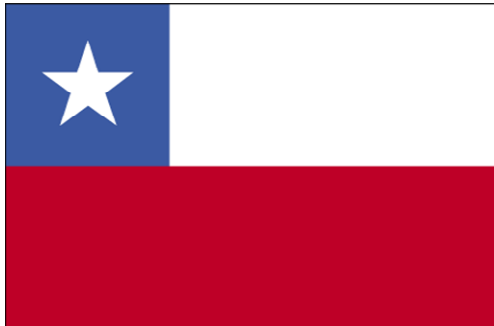

Chile

Chilská republika
República de Chile

Základní údaje

Rozloha:	756 950 km ²
Počet obyvatel:	16 284 741 (odhad červenec 2007)
Hustota zalidnění:	21,3 obyv./km ²
Hlavní město:	Santiago (též Santiago de Chile)
Úřední jazyky:	španělština
Další jazyky:	ajmarština, kečuánština
Státní zřízení:	prezidentská republika
Správní členění:	15 regionů
Měna:	chilské peso (CLP)

Historický a územní vývoj

- kolonizace Španěly od roku 1535, ale války s Indiány (Araukánští Indiáni – Mapučové) až do 19. století (do roku 1880)
- v době koloniální bylo území samostatným generálním kapitanátem v rámci místokrálovství Peru
- protišpanělské boje a vyhlášení nezávislosti již roku 1810, ale skutečné vítězství nad Španěly a samostatnost až roku 1818
- územní spory s Peru a Bolívií vyústily ve války (ledková válka, též pacifická), v nichž Chile zvítězilo a získalo nová území, resp. severní regiony obou poražených států

- až do 70. let 20. století politicky nejstabilnější jihoamerický stát
- ekonomika Chile se opírala o těžbu mědi a guana (export)
- 1970-1973 vláda levicové Lidové jednoty v čele s prezidentem Salvadorem Allende, značný chaos a ekonomický propad země; vojenský puč vedený Pinochetem
- 1973-1990 velmi tuhá vojenská diktatura generála A. Pinocheta Ugarte (pozitivum jeho vlády je spatřováno v opětovném ekonomickém rozkvětu země)
- od roku 1990 návrat k pluralitní demokracii, Chile je považováno za stabilní a demokratickou zemi

Poloha

- přímořský stát ležící na jihozápadě jihoamerického kontinentu, území velmi protáhlého tvaru, severojižně orientovaného, má délku téměř 4 300 km a průměrnou šířku pouze 200 km; hraničí na východě s Argentinou, na severovýchodě s Bolivií, na severu s Peru; součástí státu jsou známé Velikonoční ostrovy; při jižním pobřeží řada malých ostrůvků Chilského archipelagu

Obyvatelstvo

- obyvatelstvo tvoří Chilané, přičemž 95 % je bělochů, 3 % Indiánů, 2 % ostatní
- podle náboženského vyznání převládají římské katolíci (70 %), evangelíci 15,1 %, svědkové Jehovovi 1,1 %, další křesťané 1 %, ostatní 4,6 %, bez vyznání 8,3 %
- téměř 30 % obyvatel žije v aglomeraci hlavního města, další velká města jsou Viña del Mar, Concepción, Valparaíso, Temuco, Talcahuano, Antofagasta, Puente Alto, San Bernardo, Rancagua, Arica, Talca, Chillán, Iquique, Osorno, Los Ángeles, Punta Arenas, Valdivia, Clama, Quilpué, Puerto Montt, La Serena
- většina obyvatel žije v oblasti středního Chile
- v pouštní severní a jižní chladné oblasti zhruba 1/5 z celkového počtu obyvatel

Hospodářství

- hospodářství: Chile je stát s všestrannou odvětvovou strukturou ekonomiky a s významnou orientací na zahraniční obchod
- po roce 1989 zaznamenává chilská ekonomika rozmach, roste HDP a snižuje se inflace, mj. na základě vládních reforem, ale i díky vysokým cenám na trhu s mědí, vývozu dřeva a růstu domácí spotřeby; Chile také ratifikovalo množství bilaterálních nebo regionálních dohod o obchodování – je zemí s nejvyšším počtem takových dohod (celkem asi 55, ale ne všechny jsou o volném obchodu)
- nezaměstnanost dosahovala 7,8 %, pod hranici chudoby žije okolo 18 % lidí

Zemědělství, lesnictví, rybolov

- zaměstnává 13,6 % ekonomicky aktivních obyvatel
- možnost využívat jen malou část území státu, zemědělství zaměřeno na domácí trh, přesto nekryje vlastní potřebu země
- převažuje rostlinná výroba
- sklízí se *pšenice, žito, ječmen, oves, kukuřice, rýže, brambory, cukrová řepa, fazole, čočka, řepka olejka, len, slunečnice, vinné hrozny, jablka, hrušky, citrusy aj.*
- živočišnou výrobu představuje chov *skotu, prasat, ovcí, koz, koní, drůbeže*
- významná je výroba *surové vlny*, neustále vzrůstá význam *mořského rybolovu* a *lov velryb*
- v malé míře se uplatňuje i těžba dřeva, hospodářsky se využívá zhruba 1/3 rozlohy lesů

Průmysl a těžba

- poměrně značné nerostné bohatství, hlavně na severu země
- vysoká těžba *měděné rudy* v okolí měst Calama, El Salvador aj.; *rud molybdenu* u Valparaísa, Vallenaru, Santiaga a Coquimby; *železné rudy* v krajích Antofagasta, Coquimbo, Atacama; *rud zlata* v prostoru Andacollo a Marga-Marga; *stříbra* u měst La Serena, Taltal a Caracoles, *černé uhlí* v prostoru měst Valdivia, Arauco a nejjihnějšího cípu země
- dále se těží *ropa, zemní plyn* (Ohňová země), *ledek* (ubývá na významu), *rudy manganu, zinku, olova, lithia* (největší známé zásoby na světě), *rtuť, uran, síra, vápenec, sůl*
- zaměstnává 23,4 % ekonomicky aktivních obyvatel
- významné je *hutnictví železa, barevných kovů*; nepřilíš rozvinuté *strojírenství; petrochemie, chemie, gumárenství; dřevozpracující a papírenský průmysl, průmysl stavebních hmot, výroba skla a keramiky, textilní (bavlněné tkaniny), kožedělný a obuvnický, potravinářský průmysl* je ve všech větších městech
- hlavní centra Valparaíso, Antofagasta, Valdivia, Talca, Santiago a další

Služby, doprava

- vzhledem k povrchu území a tvaru státu má největší význam námořní doprava
- železnice, silnice, Panamerická dálnice vede od severu až do města Puerto Montt
- významné ropovody Concepción – Concon a Santa Cruz de Sierra (Bolívie) – Arica
- cestovní ruch (návštěvnost okolo milionu zahraničních turistů ročně)
- zaměstnávají 63 % ekonomicky aktivních obyvatel

Regiony

- Chile se dělí na tři oblasti (regiony): SEVERNÍ, CENTRÁLNÍ, JIŽNÍ

1. Severní oblast

- zahrnuje sever Chile až po 30° j.š., jedná se o oblast pouštního, extrémně suchého klimatu
- těžební zaměření oblasti díky velkým nerostným zdrojům, nejvíce se těží *měď a železo; též zlato, stříbro, ledek*
- z průmyslových odvětví se uplatňuje *strojírenství* (automobilový průmysl), *potravinářství, zpracování mědi a železných rud*
- na zavlažovaných polích se pěstuje *pšenice, kukuřice, konopí, tabák, vinná réva, ovoce, bavlník*
- největším a nejvýznamnějším střediskem regionu je tichomořský přístav Antofagasta (výroba lodí a nábytku, potravinářský, textilní a konfekční průmysl, leží na Panamerické dálnici)
- další centra jsou Arica (nejseverněji položený chilský přístav, průmysl potravinářský, chemický, strojírenský průmysl), Iquique (přístav a město na Panamerické dálnici, potravinářství, petrochemie, výroba lodí a stavebních hmot)

2. Centrální oblast

- jsou zde situována největší chilská města, hospodářsky nejvyspělejší oblast země
- pěstování *pšenice, ovoce, brambor, tabáku, vinné révy*; chov *skotu* na maso a mléko
- největší průmyslový komplex představuje hlavní město Santiago de Chile (textilní, potravinářský a strojírenský průmysl)
- Viña del Mar (chemie, petrochemie, textilní a potravinářský průmysl), Valparaíso (přístav, zpracování mědi a ropy, textilní, potravinářský a kožedělný průmysl), Concepción (černá metalurgie a petrochemie), San Antonio (chemický průmysl), Temuco (dřevozpracující průmysl), Talca (papírenský průmysl)

3. Jižní oblast

- zásoby dřeva, ropy a zemního plynu
- na základě těžby rozvoj celulózo-papírenského a dřevařského průmyslu
- zpracovatelský průmysl ve střediscích Punta Arenas a Punta Natales zahrnuje jatka, konzervárny masa, kožedělný, dřevozpracující a petrochemický průmysl
- v zemědělství má rozhodující význam živočišná výroba (chov ovcí pro maso a vlnu)

Encyklopedická data

- <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ci.html>
- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Chile>
- <http://www.mzv.cz/wwwo/mzv/stat.asp?StaID={37C9C009-5548-4F11-9133-9E0C6E368D6A}>
- <http://www.xist.org/cntry/chile.aspx>
- http://www.ine.cl/canales/chile_estadistico/home.php

Zajímavosti

- <http://www.ceskatelevize.cz/vysilani/1096911352-objektiv/207411030400422-22.04.2007-10:30.html?from=20>
- <http://www.ceskatelevize.cz/vysilani/1096911352-objektiv/207411030401230-30.12.2007-10:30-francie-biarritz-londyn-nothing-hill-argentina-a-chile.html>

Hymna

- <http://webnet.webz.cz/index.htm>